دانستنی‌ها
شهروند
۶
شنبه ۲۴ شهریور ۱۳۹۷ | سال ششم | شماره ۱۴۹۹
www.shahrvand-newspaper.ir

آبگرمکن، یخچال، فریزر، اجاق گاز و اشیای بلند و بسیار سنگین باید با بست یا تسمه‌های مناسب به کف و دیوار منزل محکم شوند.

پرتره

تیرباران شاعر

۴۵ سال پیش در چنین روزی (۱۵ سپتامبر ۱۹۷۳)، ویکتور خارا شاعر چپگرای شیلیایی، در پی کودتای نظامی در شیلی و سرنگونی دولت سالوادور آلنده، توسط کودتاچیان دستگیر و تیرباران شد. خارا به عنوان یکی از هواداران پیشانی سفید آلنده، بلافاصله پس از کودتا به همراه تعداد زیادی از دانشجویان دستگیر و به استادیوم سانتیاگو منتقل شد. در روز ۱۶ سپتامبر جسد تیرباران شده او را در کنار خیابان پیدا کردند. «پنج هزار نفر این جاییم/در این بخش کوچک شهر/چه دشوار است سرودی سر کردن/آن گاه که وحشت را آواز می‌خوانیم/وحشت آن که من زنده‌ام/وحشت آن که می‌میرم من/خود را در انبوه این همه دیدن/و در میان این لحظه‌های بی‌شمار ابدیت/که در آن سکوت و فریاد هست/لحظه پایان آوازم رقم می‌خورد.» (آخرین سروده خارا قبل از مرگ)

ناقوس

ویژگی‌هایی که انسان را از حیوان متمایز می‌کند

برخی از دلایل انسان بودن ما!

بارها شنیده‌ایم که انسان را حیوان ناطق لقب داده‌اند! اگر از این نامگذاری فلسفی بگذریم، به تفاوت‌های مادی دیگری می‌رسیم که وجه تمایز انسان و حیوان می‌توانند باشند. احتمالا برای فهرست کردن همه این ویژگی‌های متمایزکننده صدها برگ کاغذ نیاز باشد، ولی ما در این مطلب قصد داریم اصلی‌ترین آنها را که بی‌برو برگرد فقط مختص انسان بوده و دلیل اصلی جداشدن ابنای بشر از حیوانات است را به شما معرفی کنیم.

۱ پایان تولیدمثل

در اینکه توانایی فرزندآوری در انسان همیشگی نیست، کسی شکی ندارد. در واقع اکثر حیوانات تا روز مرگشان توانایی تولیدمثل دارند اما انسان‌ها اینگونه نیستند و زن‌ها بخش عمده‌ای از عمر خود را در دوران یائسگی گذرانده و دیگر قادر به فرزندآوری نیستند.

۲ کودکی طولانی

انسان در مقایسه با موجودات دیگر خیلی دیر از حمایت والدین خود بی‌نیاز می‌شود. حالا چرا اینطور است؟ جواب در مغز انسان است. در واقع مغز انسان با توجه به ابعاد و توانایی‌هایش، زمان بیشتری برای بزرگ‌شدن و بیشتر یادگرفتن لازم دارد.

۳ سرخ‌شدن

شاید باورتان نشود اما انسان‌ها تنها موجوداتی هستند که سرخ می‌شوند! چارلز داروین دانشمند شهیر انگلیسی از این پدیده به‌عنوان «عجیب‌ترین و انسانی‌ترین نمایش احساسات» نام برده است.

۴ تهیه آتش

گرمای شعله‌های آتش انسان را از سرمای هوا حفظ کرد. آتش همچنین کمک کرد انسان غذای خود را بپزد. غذاهای پخته‌شده خیلی راحت‌تر جویده و هضم می‌شوند و احتمالا در کوچک‌شدن دندان‌ها و روده‌های انسان موثر بوده‌اند.

۵ لباس پوشیدن

لباس‌پوشیدن انسان یکی از ویژگی‌هایی است که در قلمرو حیوانات نظیرش وجود ندارد. تکامل لباس‌های انسان حتی باعث ایجاد تغییراتی در تکامل بقیه حیوانات هم شده است. به‌طور مثال شپش بدن انسان، برخلاف بقیه هم‌دسته‌هایش به لباس می‌چسبد و نه به موی بدن.

۶ مغز غیرعادی

مهمترین ویژگی‌ای که انسان را از حیوانات دیگر متمایز می‌کند، مغز خارق‌العاده اوست. البته انسان بزرگترین مغز دنیا را ندارد و این رکورد متعلق به وال‌های اسپرم است. ما حتی نسبت به اندازه بدنمان هم دارای بزرگترین مغز نیستیم، زیرا مغز خیلی از پرندگان بیش از ۸ درصد جرم بدنشان را تشکیل می‌دهند و این در انسان حدود ۲/۵ است. اما خب، مغز انسان یک شاهکار به تمام معناست.

۷ دست‌های قدرتمند

چیزی که دست انسان را از دیگر گونه‌ها متمایز می‌کند، این است که ما می‌توانیم شست دستمان را در عرض انگشتان دیگر حرکت دهیم و همین توانایی مشت کردن را به ما داد. این ویژگی انسان را مجهز به پنجه‌ای قدرتمند کرد و باعث شد او بتواند هر چیزی را خیلی محکم در دست بگیرد.

۸ بی‌موبودن

انسان به نسبت دیگر موجودات زنده موی کمتری در بدن خود دارد. در واقع انسان‌ها حتی نسبت به اجداد اولیه خود اغلب موهای نازک‌تر، کوتاه‌تر و روشن‌تری دارند.

۹ ایستادن روی دو پا

انسان تنها گونه‌ای است که می‌تواند روی دوپای خود بایستد و راه برود. مزیت این ویژگی آن است که دست‌های انسان قدرت عمل بیشتری پیدا کردند و بشر توانست از آنها برای کار با ابزار استفاده کند.

۱۰ توانایی تکلم

انسان امروزی دارای استخوان لامی Hyoid (یک استخوان نعل اسبی زیر زبان) است که به استخوان‌های دیگری در بدن وصل نیست و همین استخوان است که به ما اجازه می‌دهد کلمات را واضح بیان کنیم.

فوکوس

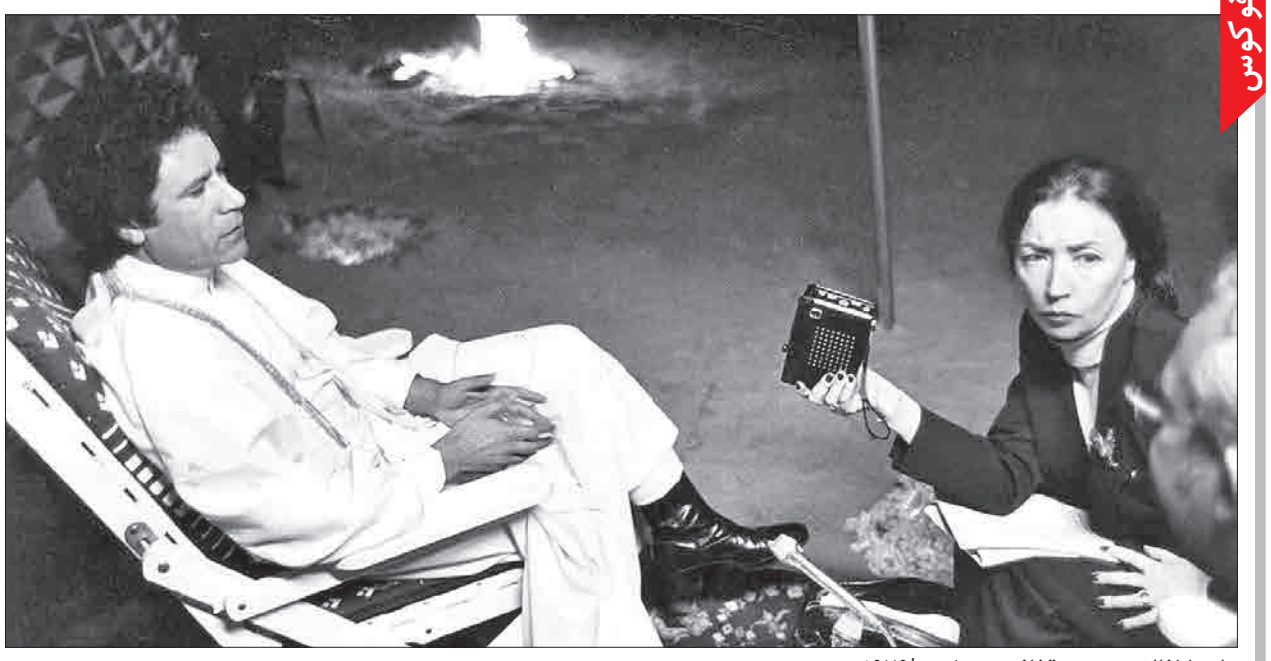

اوریانا فالاچی و معمر قذافی رهبر لیبی | ۱۹۷۹

فالاچی: «جناب سرهنگ می‌توانم آخرین سوال را مطرح کنم؟» قذافی: «بله، ولی کوتاه باشد.» فالاچی: «شما به خدا اعتقاد دارید؟» قذافی: «البته. چرا چنین سوالی می‌کنید؟» فالاچی: «برای این که فکر کردم شما خود خدا هستید!» (بخشی از مصاحبه اوریانا فالاچی با معمر قذافی) ۱۲ سال پیش در چنین روزی، برابر پانزدهم سپتامبر ۲۰۰۶ میلادی، اوریانا فالاچی، روزنامه‌نگار شهیر ایتالیایی در ۷۷ سالگی درگذشت. شهرت فالاچی بیش از هر چیز مرهون مجموعه مصاحبه‌های مفصل و مشهور او با رهبران سرشناس جهان همچون امام خمینی (ره)، یاسر عرفات، ذوالفقار علی بوتو، ایندیرا گاندی، ملک حسین، معمر قذافی، هنری کیسینجر و... بود.

ترین‌ها

کم‌ترین جمعیت مهاجر

ویتنام با ۰/۰۲۴۹ درصد جمعیت مهاجر نسبت به ساکنان بومی، کم‌ترین نرخ جمعیت مهاجر را در بین کشورهای جهان دارد. جمهوری سوسیالیستی ویتنام با جمعیتی نزدیک به یکصد میلیون نفر، با مساحت ۳۳۰۳۶۳ کیلومتر مربع در قسمت شرقی شبه جزیره هند و چین در منطقه جنوب شرقی آسیا واقع شده است. اینشکور با چین، کامبوج و لائوس مرز مشترک دارد.

بیشترین جمعیت مهاجر

واتیکان با ۱۰۰ درصد جمعیت مهاجر نسبت به ساکنان بومی، بیشترین نرخ جمعیت مهاجر در بین کشورهای جهان را دارد. واتیکان در واقع دولت شهری مستقل، محل اقامت پاپ رهبر کاتولیک‌های جهان و مرکز کلیسای کاتولیک است که با مساحتی در حدود ۰/۴۴ کیلومتر مربع، کوچکترین کشور دنیا و با جمعیتی در حدود ۸۰۰ نفر، کم‌جمعیت‌ترین کشور مستقل دنیا محسوب می‌شود.

روایت

آشنایی با بزرگترین انقراض‌های سیاره مادر

آنگاه که زمین مدفن همه شد!

بحث انقراض که به میان می‌آید، اکثر ما به یاد دایناسورها می‌افتیم، بعد از آن احتمالا ذکر خیری هم از ببر مازندران کرده و در آخر برای یوزپلنگ آسیایی که در معرض خطر است، دل می‌سوزانیم. اما به واقع ماجرای انقراض خیلی جدی‌تر و قدیمی‌تر از این حرف‌هاست، حتی قدیمی‌تر از ماجرای غیب‌شدن نسل دایناسورها از روی کره‌زمین. در این مطلب قصد داریم تعدادی از بزرگترین انقراض‌هایی را که تاریخ زمین به خود دیده است، با شما مرور کنیم.

انقراض کاپیتانیان Capitanian

این رویداد مرگبار به دوران پرمین میانه یعنی ۲۶۲ میلیون سال پیش برمی‌گردد. دانشمندان اثرات شواهدی از انقراض کاپیتانیان را در چین و نزدیک مجمع‌الجزایر اسوالبارد نروژ رصد کرده و به این ترتیب جهانی بودن این واقعه برایشان مسجل شده است. بیشتر این شواهد فسیل‌هایی هستند که مرگ دسته‌جمعی موجودات را گواهی می‌دهند. اما این فاجعه چرا به وجود آمده است؟ به عقیده دانشمندان کمبود سطح اکسیژن نقش عمده‌ای در بروز این انقراض داشته است.

انقراض کرتاسه پالئوژن Cretaceous-Paleogene

این همان انقراض مشهوری است که دایناسورها را از ما گرفت! این فاجعه که به انقراض K/T نیز شناخته می‌شود، ۶۵/۵ میلیون سال پیش رخ داده است و البته که تنها باعث حذف دایناسورها از روی کره‌زمین نشد! درواقع موجودات بسیاری از جمله آمونیت‌ها، بسیاری از گیاهان گلدار و آخرین پتروزاروس‌ها در طی این واقعه از بین رفتند. در این انقراض ۷۵ درصد از کل جانداران زمین نابود شدند.

انقراض تریاسه‌ژوراسیک Triassic-Jurassic

تغییرات آب‌وهوایی، فوران‌های آتشفشانی، سیل گدازه و سرانجام برخورد یک سیارک از متهمان پدید آمدن این فاجعه هستند که انقراض نسل سه‌چهارم از موجودات زنده روی زمین را در پی داشت. ۲۰۰ میلیون سال پیش و در طول ۱۸ میلیون سال پایانی دوره تریاسه، تغییرات اقلیمی باعث رقم خوردن این فاجعه بزرگ شد.

انقراض پرمین تریاسه Permian–Triassic

«مرگ بزرگ» لقبی است که به این فاجعه داده‌اند. صفتی که به واقع برازنده یکی از بزرگترین انقراض‌های تاریخ زمین است. ۲۵۱ میلیون سال پیش بر اثر انقراض پرمین تریاسه حدود ۹۷ درصد از کل موجودات زنده روی زمین از بین رفتند و تنها ۳ درصد باقی‌مانده توانستند چرخه تکامل را ادامه داده و زمین را زنده نگه دارند. از این زمان به بعد هرچه بر روی زمین زیسته از این ۳ درصد نشأت گرفته است.

انقراض دونین پسین Late Devonian

در این انقراض سه‌چهارم گونه‌های زنده زمین به کام نیستی فرورفتند. زمان بروز این فاجعه ۳۶۰ تا ۳۷۰ میلیون سال پیش است. انقراض دونین پسین مجموعه‌ای از چندین فاجعه در امتداد یکدیگر است که به دلیل نزدیکی زمانی آن را یک انقراض فرض کرده‌اند. آبزیان آب‌های کم‌عمق بیشترین صدمه را از این انقراض دیدند، به نحوی که تا صد میلیون سال پس از آن هیچ گونه جدیدی از مرجان‌ها تکامل پیدا نکرد.

دور از اینجا

ماجرای آبشارهای خون در قطب جنوب!

نخستین‌بار در سال ۱۹۱۱ بود که ماجرای آبشارهای خون در قطب جنوب توجه بسیاری را به خود جلب کرد و موجب چاپ مقالات متعدد علمی در نشریات شد. داستان از جایی شروع شد که گروهی از دانشمندان برای انجام تحقیقات علمی به این نقطه از زمین رفته بودند و آنجا متوجه وجود آب ارغوانی‌رنگی شدند که از روی صخره‌ها به پایین می‌ریخت. آنها ابتدا تصور کردند که دلیل رنگ عجیب این آب باید وجود یک نوع جلبک خاص در آب باشد اما این فرضیه هرگز به صورت یک نظریه معتبر تأیید نشد. مدت‌ها بعد یعنی حوالی سال ۲۰۰۳ میلادی بالاخره قفل این قضیه باز شد و محققان بعد از انجام آزمایش‌های مختلف به این نتیجه رسیدند که قرمزی آب مورد نظر حاصل اکسیداسیون آهن است که باعث شده است که آب حالت زنگ‌زدگی پیدا کند. دانشمندان بر این باورند که آب‌های این آبشار قطرات آخر از آب‌های دریاچه نمکی هستند که حدود ۵ میلیون سال پیش شکل گرفته است. مطالعات تکمیلی دانشگاه آلاسکا هم ثابت کرد که آبشارهای خون از یک دریاچه بزرگ روان شده است که حدود یک میلیون سال است در زیر لایه‌ای از یخ محبوس شده است. درواقع توده آب نمک محبوس‌شده در این دریاچه با نفوذ به صخره‌ای زیرین، آهن را در خود حل کرده و همراه آن به بیرون از دریاچه درز کرده است. نتایج این تحقیقات نهایتا در یکی از مجله‌های مشهور زمین‌شناسی منتشر شد و به محققان کمک کرد تا بتوانند درک درست‌تری از طبیعت یخچال‌های طبیعی و دنیای زیر آنها داشته باشند. امروزه افراد بسیاری به قصد گردشگری و دیدن این آبشارهای خونی به این منطقه از قطب جنوب می‌روند.

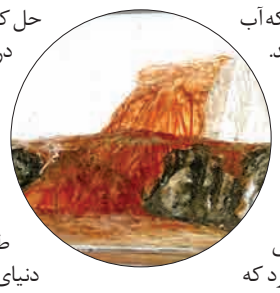

جدول شماره ۱۴۹۹

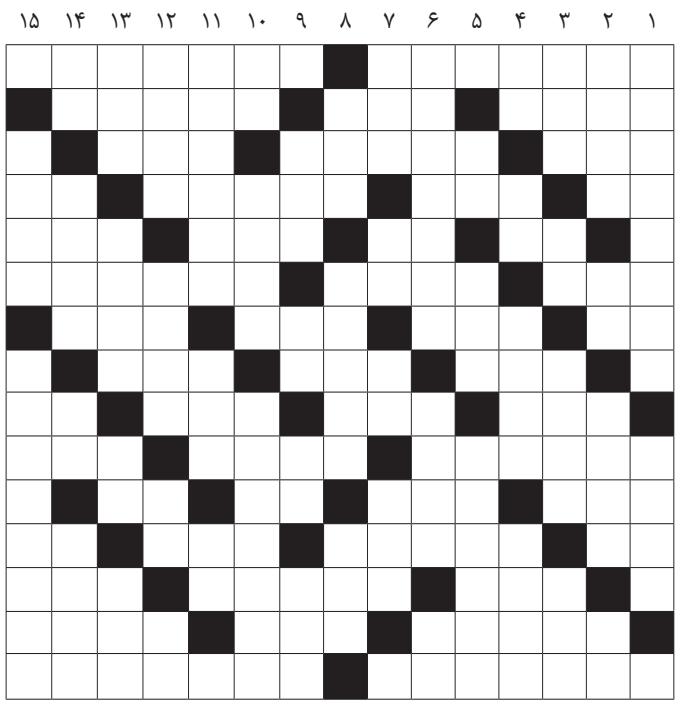

افقی

۱-عنوان عمومی دوازده تن از یاران حضرت عیسی مسیح(ع) -اتصال دادن دوقطعه فلزی به همدیگر
۲-لقب-سنگی گرانقیمت به رنگ سبز-قسمت منفجرشونده موشک
۳-ذره‌باردار-کشتزار-ازمیوه‌های تابستانی
۴-فلز سرخ-سرپرست-بلندی-ازادات جمع
۵-شکم‌بند-خط کش مهندسی- تخم گیاه-هر برش هندوانه
۶-کوه اروپا-گلوله از جنس خمیر- هر پدیده نوپتی
۷-تردید- پودر قند-نوعی آچار پرکاربرد-مشاهده‌ستارگان در آسمان
۸-هرقالب‌طلا-دستنماز-آدمی
۹-همگی-آماس-برنج‌پخته-قاعده
۱۰-ازمصالح‌ساختمانی-بخشش-فشار
۱۱-سازگاری-ساک‌مدرسه-موجودفراطبیعی-پهلوان
۱۲-چاشنی غذا-راهرو ودالان-پاداش-خاک ریز
۱۳-سبب-برگه‌خلاف‌رانندگی-یکای توان
۱۴-نام‌قدیم‌مغولان-گازتنفسی-موکتبر
۱۵-اختلال در امواج رادیویی-از سبزی‌های خوراکی به‌رنگ بنفش و بویی معطر

عمودی

۱-پزشک‌قدیمی-حشره‌مزاحم‌خانگی
۲-سیاره ناهید-اثر چربی-ساقه خورشتی-خمیدگی
۳-ضمیرنزدیک-صحبت‌خودمانی-تازیانه-ننگ وعیب
۴-راه شاعرانه-تاکسی پرظرفیت- بوی خوش-مثلث‌مانندی در مصب رود
۵-صابون‌خیاطی-ابزارصنعتی‌کوبیدنی-بی‌نظیر
۶-نماینده‌فروش-یارموکل-شهری‌زیارتی
۷-پخش کتاب- پول ژاپن -سمت و طرف-پیک وقاصد
۸-مرتب شده-دستگاه گوارش در بدن-جامه جنگی
۹-گریزوفرار-افشای‌راز-شکستن‌سر-شهرنیما
۱۰-قورباغه-بانگ‌نماز-شستن‌وبستن‌زخم
۱۱-غذایی متشکل از برنج،شکر،گلاب‌وزعفران-قایق-چله‌کمان
۱۲-متاع-پایتخت لهستان-حرف انتخاب-همه وتمام
۱۳-غزال-کوتاهی‌کننده-گذرگاه‌رود-افسوس
۱۴-حرف‌بی‌پوست!-قطعه‌ای‌در کامپیوتر-اجاق برقی-فضاپیما
۱۵-به‌ازهیچی است-شکل فشرده‌شده‌مواد
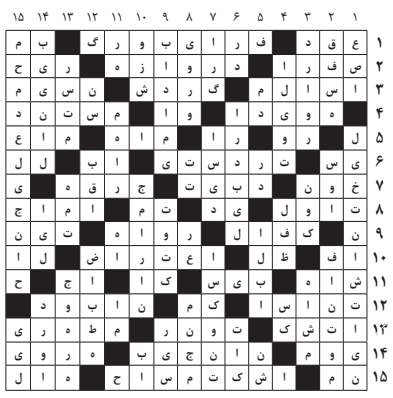
حل جدول شماره ۱۴۹۸